

Zapisnici plemićkog vijeća općine Skradin (1744. – 1806.), Filip Novosel (prir.), Izvori za povijest Šibenika i šibenskog kraja: Posebna izdanja Državnog arhiva u Šibeniku, sv. 1, Šibenik: Državni arhiv u Šibeniku, 2024., 557 str.

Bogata izdavačka djelatnost Državnog arhiva u Šibeniku, koji se tijekom proteklog razdoblja afirmirao kao jedan od najaktivnijih izdavača arhivskoga gradiva u Hrvatskoj, nastavljena je objavljivanjem knjige *Zapisnici plemićkog vijeća općine Skradin (1744. – 1806.)*, koja predstavlja prvu knjigu u novopokrenutoj biblioteci *Izvori za povijest Šibenika i šibenskog kraja*. Riječ je o iznimno važnom gradivu za povijest novovjekovnog Skradina za koje je i Josip Ante Soldo, jedan od malobrojnih istraživača skradinske povijesti, mislio da nisu sačuvane. Osim bilježnica zapisnika plemićkoga vijeća, koje se kronološki protežu od 28. srpnja 1744. do 9. studenoga 1806. godine gradivo sadrži i bilježnicu koja se odnosi na skupštine pučana u razdoblju od 15. travnja 1798. do 10. veljače 1806. godine, odnosno iz vremena kada je mletačku vlast nad gradom zamijenila prvo ona austrijska, a potom i francuska. Gradivo, pohranjeno u Arhivu Zadarske nadbiskupije pod signaturom HR-AZDN-18, za tisak je priredio dr. sc. Filip Novosel, znanstvenik s Hrvatskog instituta za povijest u Zagrebu koji se u suradnji s dr. sc. Lovorkom Čoralić, do sada već profilirao kao iskusan priređivač arhivskoga gradiva vezanog za povijest istočnoga Jadrana u ranom novom vijeku.

Knjiga *Zapisnici plemićkog vijeća općine Skradin (1744. – 1806.)* sastoji se od dva osnovna dijela. Prvi dio čine *Uvodne napomene* (str. 7–32), u kojima je priređivač pojasnio vrijednost objavljivanja ovakvih izvora za povijesnu znanost i dao detaljan opis fizičkih karakteristika, tehničkih i vizualnih specifičnosti prezentiranog arhivskoga gradiva. Posebna pažnja posvetio je i osobama koje su ostavile izravan pisani trag, prvenstveno službenim zapisničarima vijeća: Lovri Bedeni, Ivanu Bigarelliju i Dominiku Colombaniju. Autor je u uvodu također rekonstruirao i način funkcioniranja gradskog plemićkog vijeća te je na kraju uvodnog dijela opisan sadržaj predstavljenog gradiva kao i načela primijenjena pri njegovoj pripremi za objavljivanje.

Drugi i središnji dio knjige, *Prijepis zapisnika plemićkog vijeća općine Skradin* (str. 33–530), sadrži prijepise svih zapisnika, popraćene kratkim sažecima (regestima). Sadržaj zapisnika vrlo je raznolik. Velik dio zapisa odnosi se na popunjavanje redova gradskog patricijata, funkcioniranje samog vijeća te izbor općinskih službenika. Primjerice, zapisnici se bave rješavanjem molbi pojedinaca ili obitelji za prijem u gradsko plemstvo, ali u određenom broju slučajeva i istupanjem pojedinih članova iz skradinskog patricijata uz odricanje od svih povlastica. Nemali broj zapisa odnosi se na, naizgled suhoparne, ali zbog popisa imena dragocjene obavijesti o sazivanju

vijeća i molbama upućenim gradskim sucima da o tome obavijeste članove vijeća. U zapisnicima nadalje možemo pronaći brojne odluke o imenovanjima osoba za razne gradske službe – suce, egzaminatore, punomoćnike franjevačkog samostana Visovac na Krki, punomoćnike hospitala Male braće franjevaca opservanata u Skradinu, punomoćnike komune, nadzornike putova, justicijere, blagajnika gradskih financija i čuvara gradskih spisa. Zanimljivo je da su se imenovani često zahvaljivali na službi zbog nemogućnosti da je primjereno obavljaju, zbog čega im je, pod prijetnjom kazne, u jednom trenutku bilo zabranjeno samovoljno odstupiti bez odobrenja gradskih vlasti. Pojedine odluke vijeća svjedoče i o nastojanju da se spriječi nepotizam s kojim je ciljem bilo zabranjeno glasovanja za rođake pri izboru na gradske funkcije. Zapisnici otkrivaju i mjere vezane za izgradnju javnih, svjetovnih i crkvenih građevina. Iz njih također možemo iščitati i napore gradskih vlasti da riješe jedan od važnijih gradskih problema a to je osiguravanje dovoljne količine žita za stanovništvo, počevši od procesa nabave, distribucije i kažnjavanje neovlaštene trgovine do krajnjih mjera kao što je fiksiranje cijena kruha ali i njihovo nastojanje da suzbiju neprikladno ponašanje zbog čega su i donošene odluke koje su regulirale broj krčmi.

Na samome kraju knjige nalaze se kazala osobnih imena (str. 533–554) i mjesta (str. 555–557) koja omogućavaju lakše snalaženje među osobama i mjestima spomenutima u gradivu.

Objavljivanjem *Zapisnika plemićkog vijeća općine Skradin (1744. – 1806.)* povjesničari su, kao i svi zaljubljenici u lokalnu povijest, dobili neizostavnu referentnu točku kada je riječ o istraživanju povijesti grada na ušću rijeke Krke u razdoblju druge polovice 18. i samog početka 19. st. Razdoblja u kojem su uvjeti života u Skradinu bili iznimno neprivaćni i teški, što se posredno ili neposredno može iščitati iz gotovo svakog zapisnika, a koje je u historiografiji do sada bilo nedovoljno istraženo uproavo zbog nedostatka izvora. Za nadati se kako će ova knjiga stoga poslužiti i kao poticaj za buduća istraživanja koja će rasvijetliti to zapostavljeno, ali važno poglavlje u povijesti Skradina.

Ante Birin